

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

végzése

Az ügy száma: Pfv.I.21.364/2021/7.

A tanács tagjai: Dr. Harter Mária a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője:

Krizsa Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző. dr. Krizsa Lajos ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Szabó Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél/felek:

a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék

73.Pf.635.593/2020/14.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság

4.P.20.758/2020/6.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasítja.

A felülvizsgálati eljárási költséget a felperes esetében 50.000 (ötvenezer) forintban, az alperest illetően 120.000 (százhuszezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A lízingbeadó 2004. november 30-án lízingszerződést kötött a felperessel. A lízingbeadó kötelezettséget vállalt arra, hogy pénzügyi lízing szolgáltatást nyújt, melynek keretében a finanszírozandó 38.700.000 forint felhasználásával megvásárolja a perbeli lízingtárgyat (a továbbiakban: perbeli ingatlan), a felperes használatába adja és amennyiben a felperes a lízingszerződésben előírt valamennyi kötelezettségét teljesíti, a perbeli ingatlan

tulajdonjogát a részére átadja. A felperesnek a CHF-ben nyilvántartott lízingdíjat meghatározott feltételek szerint kellett megfizetnie a lízingbeadónak.

[2] A felperes és a lízingbeadó 2004. november 30-án kölcsönszerződést is kötöttek, melyben a lízingbeadó hitelezőként a felperes pedig adósként szerepelt, a felperesnek a CHF-ben nyilvántartott kölcsön összegét és járulékait meghatározott feltételek szerint kellett visszafizetnie.

[3] A felperes ugyancsak 2004. november 30-án általános kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá. A nyilatkozat aláírásával tudomásul vette, hogy a lízingbeadó hitelezőként teljes körű tájékoztatást adott a felperes által CHF-ben felvett „hitelhez” kapcsolódó árfolyamkockázat vonatkozásában, különös tekintettel arra, hogy a magyar forinttól különböző devizanemben felvett hitel törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától, következésképpen a deviza árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik a hitelszolgálat összegét, a felperes a kockázatot feltétlenül vállalja.

[4] A felperes 2004. december 7-én közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, melyben elismerte a lízingszerződés megkötését és kötelezettséget vállalt arra, hogy a lízingszerződés megszűnése esetén a lízingbeadó tulajdonába került és a felperes által birtokba vett perbeli ingatlant a lízingszerződés megszűnésétől számított öt napon belül a lízingbeadó birtokába visszaadja.

[5] Engedményezés folytán a lízingbeadó felperessel szembeni követelésének jogosultja az alperes, aki a perbeli ingatlannak is tulajdonosa. Közjegyzői okiratba foglalt felmondást követően az alperes a perbeli ingatlan kiürítése érdekében közjegyzői okirat záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen.

A felperes keresete, az alperes védekezése

[6] A felperes a Pp. 369.§ a) pontjára hivatkozással az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte – továbbiak mellett – arra hivatkozással, hogy a lízingszerződés érvénytelen, mert ahhoz kapcsolódóan nem kapott árfolyamkockázati tájékoztatást, a kölcsönszerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázati tájékoztatás pedig nem volt világos és érthető, továbbá nem volt megfelelő tartalmú sem.

[7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy a lízingszerződés megkötésének időpontjában az 1996-os Hpt. 203.§-a értelmében a lízingbeadónak nem kellett adnia árfolyamkockázati tájékoztatást, ezért annak esetleges elmaradása sem jelentené a lízingszerződés érvénytelenségét; ennek ellenére a lízingbeadó tájékoztatta a felperest az árfolyamkockázatról az általános kockázatfeltáró nyilatkozattal, melyet a felperes alá is írt.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a felperes elleni végrehajtást. Az alperes fellebbezését és a felperes csatlakozó fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

[9] A bíróságok – továbbiak mellett – azzal indokolták az ítéletüket, hogy a deviza alapú lízingszerződéshez kapcsolódóan a lízingbeadónak annak ellenére kellett árfolyamkockázati tájékoztatást adnia a felperesnek, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatási kötelezettséget az 1996-os Hpt. a szerződéskötés időpontjában még nem nevesítette, viszont a lízingszerződés fogyasztói jellegére tekintettel a szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatásnak meg kellett felelnie a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 93/13/EGK irányelvében (a továbbiakban: irányelv) meghatározott követelményeknek. Az irányelv értelmezésére az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) jogosult, az EUB az árfolyamkockázattal összefüggésben a C-186/16., a C-51/17. és a C-227/18. számú előzetes döntéshozatali ügyekben meghozott határozatai útján meg is nyilvánult. Az árfolyamkockázati tájékoztatásból ki kell tűnnie, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A perben vizsgált árfolyamkockázati tájékoztatás nem felel meg ennek a követelménynek, nem tartalmazza az arra vonatkozó figyelemfelhívást, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás a felperes pénzügyi kötelezettségeit jelentős mértékben megnövelheti, fizetési kötelezettségének jelentős növekedésével járhat, ezért a felperes nem tudta felmérni vállalása gazdasági következményeit. A lízingszerződés a nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás miatt érvénytelen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt – az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint „a kölcsönszerződéskor hatályos” 1996-os Hpt. 203.§ (6) bekezdése nem tartalmazott olyan előírást, hogy a lízingbeadónak árfolyamkockázati tájékoztatást kellett volna adnia. Az árfolyamkockázati tájékoztatási kötelezettséget az 1996-os Hpt. 203.§ (6) és (7) bekezdése csak 2005. január 1-től írta elő. Az 1996-os Hpt. 203.§ (1)-(2) és (3) bekezdéseinek helyes értelmezése alapján sem lehet azt megállapítani, hogy a lízingbeadónak árfolyamkockázati tájékoztatást kellett volna adnia. Nem létező jogszabályi előírást nem is sérthetett meg a lízingbeadó.

[11] Ennek ellenére a felperes külön okiratba foglalt általános kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, amelyben kijelentette, hogy részletes tájékoztatást kapott, tudomásul vette, hogy fizetési kötelezettsége erősen függ az adott deviza árfolyamának a magyar forinttal szembeni alakulásától, továbbá tudomásul vette, hogy az árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik a fizetési kötelezettségeit, továbbá vállalta a kockázatot. Az „erősen befolyásolja” kifejezés alkalmas volt arra, hogy felhívja a felperes figyelmét: az árfolyamváltozás különösen nagy mértékben, jelentős mértékben befolyásolja a fizetési kötelezettségeit. A felperes felismerhette, hogy az árfolyamkockázat korlátozásmentesen kizárólag őt terheli, valamint a futamidő alatt esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozás a fizetési kötelezettségeit erősen, vagyis jelentősen megváltoztatja. Sem a C-51/17, sem a C-

227/18. számú EUB döntések nem rendelkeznek arról, hogy a tájékoztatás kizárólag akkor megfelelő, ha tartalmazza a „jelentős” szót, indokaik szerint a tájékoztatás megfelelőségéhez az szükséges, hogy a fogyasztó értékeln tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit. Az a megfogalmazás, hogy a felperes fizetési kötelezettségeit az árfolyamváltozás „erősen befolyásolja” gyakorlatilag megfelel a „jelentősen befolyásolja” szó használatának.

[12] A perben eljáró bíróságok nem értékelték megfelelően a felperes személyes előadását, melynek során elismerte, hogy a fia mindent elintézett számára és ténylegesen a fia kedvéért kötötte meg a szerződéseket. Ebből az következik, hogy nyilvánvalóan megfelelő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy az árfolyamkockázat joghatásait megismerje. Amennyiben a felperes nem olvasta el az általa aláírt okiratokat, illetve azok tartalmával nem foglalkozott, erre előnyök szerzése érdekében nem hivatkozhat, hiszen mindez számára felróható. A bíróságok nem értékelték a felperes személyes előadását és ennek indokát sem adták.

[13] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati költsége megfizetésére irányult. Okfejtése szerint a deviza alapú szerződés fogyasztói jellegére figyelemmel árfolyamkockázati tájékoztatásban kellett részesülnie, viszont a kapott árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt megfelelő, a Kúria a BH2020.151. számú eseti döntésében is kifejtette, hogy tisztességtelen az árfolyamkockázat adósra hárítása, ha számára egyértelmű volt ugyan, hogy az árfolyam változásának hatásait ő viseli, azonban nem hívták fel a figyelmét az azzal járó kockázatokra, arra, hogy akár a forint jelentős árfolyam gyengülése is előfordulhat, ami a fogyasztó által fizetendő törlesztő részleteket jelentősen is megemelheti, a fogyasztót gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja. Ilyen tartalmú figyelemfelhívás a perbeli esetben nem állapítható meg. A perben eljáró bíróságok a kockázatteltérő nyilatkozat tartalmi hiányosságát megállapították, ezért az alperes hivatkozása az ő (felperes) esetleges felróható magatartására nem bír jelentőséggel, mivel a bíróságok jogszabálysértés nélkül jutottak arra a következtetésükre, hogy a nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás következtében érvénytelen a lízingszerződés, amiből következően a közvetlen végrehajtás megszüntetése indokolt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[14] A felülvizsgálati kérelem a következők miatt alapos.

[15] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének, valamint a 275.§ (3) és (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[16] A felek jogvitájának elbírálása szempontjából döntő jelentősége van annak, hogy a szerződő felek mely időpontban kötötték meg a lízingszerződést, ekkor milyen tartalmú jogszabályi rendelkezések voltak hatályban, melyekből következően a felperes által tisztességtelennnek tartott szerződési kikötés kapcsán milyen igények érvényesíthetők, illetve ha a tisztességtelenség megállapítható, annak mi a jogkövetkezménye.

[17] A szerződő felek a lízingszerződést 2004. november 30-án kötötték meg, ugyanazon a napon, mint a kölcsönszerződést. Az 1959-es Ptk.-nak a szerződés megkötésekor hatályos rendelkezése megtámadási jogot biztosított a fogyasztónak, hiszen a 209.§ (1) bekezdése értelmében: ha az általános szerződési feltétel tisztességtelen, a kikötést a sérelmet szenvedő fél megtámadhatja. Az 1959-es Ptk. 209/A.§-a szerint a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötését a fogyasztó megtámadhatja akkor is, ha az nem minősül általános szerződési feltételnek.

[18] A perbeli szerződések megkötését követően, 2006. március 1-től lépett hatályba az 1959-es Ptk. módosítása, melynek értelmében fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni [1959-es Ptk. 209/A.§ (2) bekezdés]. Az idézett jogszabályi rendelkezés a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseit semmisséggel szankcionálja függetlenül attól, hogy az adott kikötés általános szerződési feltételként került-e alkalmazásra. E jogkövetkezmény indoka az, hogy a fogyasztói szerződésekre az irányelv előírja, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötései nem kötik a fogyasztót. Az irányelv tehát relatív semmisséget követel meg, a tisztességtelen feltételt alkalmazó fél nem hivatkozhat az általa kialakított feltétel semmisségére.

[19] A felperes az ellene indult végrehajtás megszüntetését az alapul szolgáló szerződés érvénytelenségére (semmisségére) hivatkozással kívánta elérni, azonban a szerződés megkötésének időpontjában hatályos 1959-es Ptk. értelmében az általános szerződési feltétel tisztességtelensége esetén a kikötést a sérelmet szenvedő fél csupán megtámadhatta, mivel akkor még volt hatályban az a rendelkezés, amely szerint a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis.

[20] Mindezekre a perben eljáró bíróságoknak figyelemmel kellett volna lenniük, és első lépésként azt kellett volna vizsgálniuk, hogy a felperes hivatkozhat-e a semmisségre vagy csupán a megtámadás jogával élhet. A megalapozott érdemi döntés meghozatalához ezen körülmények vizsgálata elmaradhatatlan.

[21] Arra helytállóan jutottak az ügyben eljáró bíróságok, hogy a lízingszerződésre a megkötésekor hatályos 1996-os Hpt. 3.§ (1) bekezdésének c) pontja alapján alkalmazni kell az 1996-os Hpt. 203.§ (1) és (2) bekezdéseit, hiszen a pénzügyi lízing pénzügyi szolgáltatás, és a pénzügyi intézmény egyértelműen, valamint közérthetően köteles ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről tájékoztatni. Az 1959-es Ptk. 205.§ (3) bekezdése alapján a lízingszerződés esetén is terheli a szerződő feleket az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettség a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.

A fentebb kifejtettekből következően azonban a Kúria a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálta, nem vizsgálhatta az árfolyamkockázati tájékoztatás minőségét.

[22] Annak eldöntéséhez, hogy a felperes hivatkozhatott-e a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés semmisségére, vagy igényérvényesítési eszközként a megtámadhatóság állt a rendelkezésére, illetve esetleg élt is ezzel az igényérvényesítési eszközzel, a peres felek nyilatkozatai szükségesek, a felülvizsgálati eljárásban azonban – annak rendkívüli jogorvoslati jellege miatt és az e jellegből adódó, a Pp. 275.§ (1) bekezdésében foglalt korlátozás következtében – a felek erre vonatkozó nyilatkozatai sem szerezhethők be. Mivel a felek nyilatkozatai más alapokra helyezik a kereset elbírálását, a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően helyezte hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasította új eljárásra, új határozat hozatalára.

[23] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felek nyilatkozatának beszerzését követően – a jelen határozat [16]-[20] pontjában kifejtetteknek megfelelően – elsődlegesen a semmisség, illetve a megtámadhatóság kérdésében kell döntenie, és ennek tükrében kell – amennyiben indokolt – vizsgálnia az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét és annak jogkövetkezményét.

A jelen határozat [21] pontjában foglaltakra figyelemmel a megismételt eljárás során azt már nem lehet vitatni, hogy a lízingbeadót terhelte-e az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettség.

[24] Az elsőfokú bíróság a megjelölt szempontoknak megfelelő adatok, okiratok, nyilatkozatok beszerzése, körülmények megállapítása és bizonyítás lefolytatása után kerül abba a helyzetbe, hogy az eljárásjogi és anyagi jogi szabályok rendelkezéseinek maradéktalanul megfelelő eljárás eredményeként megalapozott érdemi döntést hozzon a jogvita tárgyában.

Záró rész

[25] A Kúria a Pp. 275.§ (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségek összegét csupán megállapította, ezek viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt. Az eltérő költség összegek abból adódnak, hogy a Kúria az alperes oldalán figyelembe vette az általa megfizetett felülvizsgálati eljárási illeték összegét is.

[26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2022. június 2.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró